

Інформаційна довідка
щодо проекту Закону України «Про внесення змін до статті 212-3 Кодексу
України про адміністративні правопорушення щодо встановлення
відповідальності за втручання у відеофіксацію (відеозапис) пленарного
засідання сесії органів місцевого самоврядування, незберігання та
неоприлюднення відповідного відеозапису»
*(реєстр. № 12186 від 07.11.2024 р.)**

Анотація. *В Інформаційній довідці аналізуються питання встановлення адміністративної відповідальності за дії, пов'язані з неоприлюдненням відеозапису пленарних засідань сесії органів місцевого самоврядування та спотворенням змісту цього відеозапису, у контексті пропозицій, передбачених у проекті Закону України (реєстр. № 12186 від 07.11.2024 р.) (далі – законопроект).*

Розглядається відповідність законопроекту вимогам Конституції України, основоположним засадам правотворчої діяльності, нормам чинного законодавства про адміністративну відповідальність, законам України, що регулюють суспільні відносини у сфері місцевого самоврядування, у тому числі щодо порядку проведення сесій пленарних засідань місцевих рад.

За результатами дослідження виявлено ризики, які в подальшому можуть перешкоджати належній реалізації Закону під час правозастосовної діяльності та досягненню проголошеної в ньому мети, спрямованої на встановлення адміністративної відповідальності посадових осіб місцевого самоврядування за втручання у відеофіксацію пленарного засідання сесії органів місцевого самоврядування, незберігання та неоприлюднення відповідного відеозапису.

Ключові слова: *адміністративна відповідальність; порушення права на інформацію; посадові особи місцевого самоврядування; відеофіксація пленарного засідання; втручання у відеофіксацію пленарного засідання; незберігання та неоприлюднення відеозапису пленарного засідання.*

Вступна частина.

Законопроект змістовно пов'язаний із чинним Законом України «Про місцеве самоврядування» від 21.05.1997 № 280/97-ВР (далі – Закон № 280/97-ВР), який визначає систему й гарантії місцевого самоврядування в Україні, засади організації та діяльності, правовий статус і відповідальність органів та посадових осіб місцевого самоврядування.

Згідно з положеннями частини вісімнадцятої статті 46 цього Закону пленарне засідання місцевої ради має транслюватися в мережі Інтернет у режимі реального часу (крім випадків, установлених Законом України «Про доступ до публічної інформації»). Окрім того, таке засідання підлягає відеофіксації з подальшим зберіганням відеозапису засідання не менше п'яти років. Відеозапис пленарного засідання ради також оприлюднюється в частині, що транслюється, невідкладно після закінчення засідання, але не пізніше наступного дня після проведення засідання, на офіційному вебсайті ради чи в інший спосіб із забезпеченням відкритого доступу до відеозапису.

У статті 76 Закону № 280/97-ВР передбачено, що органи та посадові особи місцевого самоврядування несуть відповідальність перед державою у разі порушення ними Конституції або законів України.

Водночас чинне законодавство України на сьогодні не містить спеціальних норм, які б визначали відповідальність посадових осіб органів місцевого самоврядування за неоприлюднення відеозапису пленарних засідань місцевих рад, обов'язковість оприлюднення якого передбачено Законом № 280/97-ВР, невиконання інших, зазначених у Законі дій.

Викладене обумовило підготовку досліджуваного законопроекту, спрямованого на запровадження такої відповідальності.

Основна частина.

У законопроекті усунення вказаної правової прогалини та впровадження вимог Закону № 280/97-ВР щодо відповідальності посадових осіб органів місцевого самоврядування пропонується реалізувати шляхом внесення відповідних змін до частин першої та другої статті 212-3 «Порушення права на інформацію та права на звернення» чинного Кодексу України про адміністративні правопорушення (далі – КУпАП).

За результатами проведеного аналізу вважаємо за доцільне відзначити такі ризики окремих положень законопроекту.

Виходячи зі згаданих вище приписів частини вісімнадцятої статті 46 Закону № 280/97-ВР, нежиття посадовими особами заходів щодо забезпечення прозорості роботи органів місцевого самоврядування зводиться до таких порушень: *непроведення трансляції* пленарного засідання сесії місцевої ради в мережі Інтернет у режимі реального часу (крім випадків, установлених Законом України «Про доступ до публічної інформації»); *нездійснення відеофіксації* пленарного засідання місцевої ради; *незберігання відеозапису* таких засідань упродовж не менше п'яти років; *неоприлюднення відеозапису* пленарного засідання ради в частині, що транслюється, на офіційному вебсайті ради чи в інший спосіб із забезпеченням відкритого доступу до відеозапису в терміни, передбачені Законом № 280/97-ВР.

Однак, у законопроекті з перелічених вище порушень пропонується застосовувати адміністративні стягнення до посадових осіб лише за незберігання та неоприлюднення відеозапису пленарних засідань сесії органів місцевого самоврядування. При цьому пропозиції щодо встановлення адміністративної відповідальності посадових осіб за непроведення обов'язкової трансляції таких засідань у мережі Інтернет у режимі реального часу, а також за нездійснення їх відеофіксації відсутні.

Водночас зазначені діяння мають істотне, вкрай важливе значення, оскільки безпосередньо передують та обумовлюють подальші дії щодо зберігання та оприлюднення відеозапису пленарного засідання ради. Вони логічно пов'язані одне з одним, без виконання перших останні загалом неможливі.

Відсутність обов'язкової трансляції пленарних засідань місцевої ради у мережі Інтернет, а також непроведення їх відеофіксації уповноваженими посадовими особами вочевидь порушує права громадян на отримання

відповідної інформації. Такі діяння безперечно призводять до негативних, суспільно шкідливих наслідків, що виходячи з положень статті 9 КУпАП дає всі підстави для їх визнання адміністративними правопорушеннями і встановлення адміністративної відповідальності за їх вчинення.

Водночас слід акцентувати, що положення частини вісімнадцятої статті 46 Закону № 280/97-ВР щодо обов'язкової трансляції пленарних засідань місцевої ради в мережі Інтернет у режимі реального часу набирає чинності, як зазначено в цій статті, «через 30 днів з дня припинення чи скасування воєнного стану в Україні». У зв'язку з цим аналогічне застереження має враховуватися і при визначенні строку набрання чинності змін до КУпАП, що стосуються відповідальності за невиконання таких дій.

Отже, вищезазначені положення законопроекту не узгоджуються з вимогами щодо змісту нормативно-правового акта, установленими статтею 34 Закону України «Про правотворчу діяльність» від 24.08.2023 № 3354-ІХ. Насамперед це стосується необхідності забезпечення повноти та системності норм права, які містяться в ньому, їх відповідності нормам інших законодавчих актів. У цьому випадку – нормам основного галузевого закону, які визначають обов'язки та відповідальність посадових осіб місцевого самоврядування у названій сфері суспільних відносин.

У законопроекті пропонується доповнити диспозицію частини другої статті 212-3 КУпАП такими діяннями, як *«втручання з боку посадових осіб місцевого самоврядування у відеозапис пленарного засідання, зокрема, його знищення, пошкодження, монтаж, редагування, видалення частини запису та здійснення інших дій з обробки відеозапису, що призвели до спотворення відеозапису пленарного засідання»*. Тобто йдеться про різні форми активної, цілеспрямованої діяльності посадових осіб місцевого самоврядування, пов'язаної із втручанням у відеозапис пленарного засідання ради та його спотворенням.

Вбачається, що вказані дії за своїм змістом суттєво відрізняються від об'єктивної сторони діянь, передбачених чинною редакцією частини другої статті 212-3 КУпАП, та які стосуються порушень Закону України «Про доступ до публічної інформації» у зв'язку з неправомірним ненаданням інформації чи наданням її у неповному обсязі тощо. Внаслідок цього, предмет правового регулювання зазначених змін до КУпАП не співпадає з предметом правового регулювання чинної диспозиції частини другої статті 212-3 КУпАП, що також суперечить установленим статтею 34 Закону України «Про правотворчу діяльність» вимогам до змісту нормативно-правового акта.

З огляду на викладене, запропоновані доповнення КУпАП щодо відповідальності посадових осіб місцевого самоврядування за втручання та спотворення відеозапису пленарного засідання ради доречно виділити в окрему норму вказаного Кодексу.

Таким чином, вищезазначені положення досліджуваного законопроекту не повною мірою відповідають встановленим законам засадам адміністративної відповідальності та вимогам щодо повноти, правової визначеності й системності змісту нормативно-правового акта. У подальшому це перешкоджатиме належній

реалізації його норм під час правозастосовної діяльності та досягненню проголошеної в ньому мети.

Висновки.

Проект Закону України «Про внесення змін до статті 212-3 Кодексу України про адміністративні правопорушення щодо встановлення відповідальності за втручання у відеофіксацію (відеозапис) пленарного засідання сесії органів місцевого самоврядування, незберігання та неоприлюднення відповідного відеозапису» (реєстр. № 12186 від 07.11.2024 року) має актуальне значення.

Водночас законопроект містить певні наведені вище ризики окремих запропонованих у ньому положень, які в подальшому можуть перешкодити його ефективній реалізації та досягненню його мети. Вбачається, що за умов доопрацювання законопроекту з урахуванням висловлених зауважень та пропозицій, усунення наявних ризиків, він відповідатиме завданню законодавчого забезпечення адміністративної відповідальності посадових осіб місцевого самоврядування за вчинення вищезазначених дій.

*Дослідницька служба
Верховної Ради України*

** Цей документ підготовлений Дослідницькою службою Верховної Ради України як довідковий інформаційно-аналітичний матеріал. Інформація та позиції, викладені в документі, не є офіційною позицією Верховної Ради України, її органів або посадових осіб. Цей документ може бути цитований, відтворений та перекладений для некомерційних цілей за умови відповідного посилання на джерело.*